

VZPOSTAVITEV IN OBNOVA PARCELNE MEJE

Tomaž Kocuvan

Geodetska uprava Republike Slovenije, Ljubljana

Prispelo za objavo: 1998-09-17

Pripravljeno za objavo: 1999-03-18

Izvleček

Meja parcele, ki v naravi ni več prepoznavna, se lahko po volji lastnika parcele vzpostavi oziroma obnovi v geodetskem upravnem postopku (mejnem ugotovitvenem postopku, postopku prenosa v naravo po podatkih zemljiškega katastra, obnovi meje) in v sodnem postopku. V prispevku sta obravnavana naslednja postopka: prenos posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru in obnova meje s poudarkom na pogojih za uvedbo teh postopkov. Poudarjena je razlika med obema postopkoma, saj se v upravnopravni praksi nepravilno enačita. Posebej je treba poudariti dokončnost meje kot bistveni element razlikovanja obeh postopkov.

Ključne besede: *neprepoznavna meja, status meje, zavrnitev zahtevka, zavrženje vloge*

Abstract

Land parcel boundaries, not recognizable in nature to any further extent, can be set-up at the will of the land parcel owner, i.e. renovate by means of a geodetic administrative procedure (boundary determination procedure, the procedure of transfer into nature according to land cadastre data, renovation of the boundary, and in a legal procedure). The article deals with the following procedures: the transfer of the real estate boundary into nature as designated in the land cadastre and the renovation of the boundary with the stress on the terms for introducing these procedures. The difference between the two procedures is stressed due to the fact they are wrongly regarded as equal. The boundary finality also needs to be stressed as a fundamental element in distinguishing either procedures.

Keywords: *boundary status, irrecognizable boundary, rejection of application, rejection of claim*

1 UVOD

V obrazložitvi odločbe Ministrstva za okolje in prostor, št. 45301/077/98/MG z dne 26. maja 1998, izdani v pritožbenem postopku zoper sklep območne geodetske uprave v zadevi zemljiškega katastra, je zapisano:

“Prvostopni upravni organ je potrebno opozoriti, da gre pri obnovi meje dejansko za prenos posestne meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra, zato morajo biti

izpolnjeni pogoji iz 33. člena Zakona o zemljiškem katastru (Uradni list SRS, 1974, št. 16 in 1986, št. 42)."

Osnovni ideji, po kateri naj bi bil postopek obnove meje v svojem bistvu skladen s postopkom prenosa posestne meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra, skoraj ne moremo oporekati, saj se z obema postopkoma uradno v naravi vzpostavi in označi meja, ki je postala neprepoznavna. Med pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za uvedbo ali vodenje enega oziroma drugega postopka, pa so določene razlike, zaradi katerih menim, da ni mogoče postaviti enačaja med obema geodetskima postopkoma pri vzpostavitvi meje v naravi.

2 PRENOS MEJE V NARAVO PO PODATKIH ZEMLJIŠKEGA KATASTRA

Prenos meje med parcelama različnega lastninskopravnega stanja v naravo po podatkih zemljiškega katastra je določen s 33. členom Zakona o zemljiškem katastru in je poseben geodetski upravni postopek, ki se konča s podpisom zapisnika. Meja, ugotovljena in zamejničena v tem postopku, dobi status dokončne meje ter se evidentira v zemljiškem katastru: o njenem poteku so lastniki prizadetih parcel soglašali s podpisom zapisnika. Z navedenim členom Zakona o zemljiškem katastru so določeni pogoji za uvedbo postopka, sam postopek prenosa meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra in status s tem postopkom vzpostavljene meje pa ni določen. V tem členu so v treh točkah navedeni pogoji za uvedbo postopka:

- ☐ glede predmetne meje ne sme teči sodni postopek,
- ☐ vsi lastniki prizadetih parcel morajo dati pisno soglasje, da se uradno vzpostavi meja po podatkih zemljiškega katastra,
- ☐ o predmetni meji parcele morajo biti v zemljiškem katastru zanesljivi izvirni numerični podatki predhodnih meritev oziroma morajo biti obstoječi zemljiškokatastrski načrti toliko zanesljivi, da je možno na njihovi podlagi vzpostaviti mejo v predpisani dopustni natančnosti.

Nadaljnji pogoj, ki pa ni zapisan kot izrecen pogoj za uvedbo postopka, je procesna predpostavka iz uvodnega besedila člena: postopek se lahko izvede samo na zahtevo in stroške lastnika prizadete parcele.

Če primerjamo določbo 33. člena Zakona o zemljiškem katastru z določbo 9. člena Navodila za ugotavljanje in zamejničenje posestnih meja parcel (Navodilo, Uradni list SRS, 1976, št. 2 in 1987, št. 6), lahko povzamemo še naslednjo procesno predpostavko postopka po 33. členu istega zakona: parcelna meja, ki naj bi se ugotovila s postopkom prenosa posestne meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra, v zemljiškem katastru ne sme biti evidentirana kot dokončna meja. Iz vsega povedanega lahko povzamemo, da mora biti za uvedbo postopka prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, izpolnjenih vseh pet procesnih predpostavk, sicer navedenega postopka ni mogoče uvesti. Če katerikoli izmed treh zakonsko določenih pogojev ni izpolnjen, je treba vlogo vložnika s sklepom zavreči po določilu 33. člena Zakona o zemljiškem katastru. Kadar pa poda vlogo za uvedbo postopka oseba, ki ni lastnik prizadete parcele ali je predmetna parcela v zemljiškem katastru že evidentirana kot dokončna, je treba vlogo zavreči na podlagi 125. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP, Uradni list SFRJ, 1986 p.b., št. 47).

Za popolnitev praznine v zvezi z že nevedenimi vprašanji glede nedorečenosti samega postopka ter statusa s tem postopkom vzpostavljene meje in poenotenja tega postopka je Geodetska uprava Republike Slovenije izdala Navodilo št. 45/G-13/1-76 dne 8. septembra 1976 (Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije), ki ga morajo upoštevati vsi geodetski upravni organi in vsi pooblašчени izvajalci geodetskih storitev. To navodilo uvaja dopolnilo pogoja za uvedbo obravnavanega geodetskega postopka, navedenega v 2. točki 33. člena Zakona o zemljiškem katastru: po določbi 2. odstavka 4. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije mora biti podpis mejaša o strinjanju z uvedbo postopka na izjavi, ki ni podana v uradnih prostorih geodetskega upravnega organa, uradno overjen (v 1. odstavku 4. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije po mojem mnenju ni najboljše zapisano, "da se strinja z zahtevo predlagatelja", saj se zahteva obravnavana v postopku, vloga pa je procesna predpostavka postopka). Ta določba Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije ter še nekatere njegove druge določbe, še posebej določba 14. člena, s katero je določen status s tem postopkom vzpostavljene meje, pomenijo po mojem mnenju preokračanje splošnega pooblastila izvršilnemu organu, da z interpretativnimi podzakonskimi predpisi zagotovi enotno tolmačenje predpisa in njegovo enotno uporabo. S temi določbami je Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije poseglo v zakonsko urejanje razmerij in s tem tudi v pravice lastnikov nepremičnin, ki se lahko urejajo le z zakonom, drugimi akti pa le na podlagi izrecnega zakonskega pooblastila. Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije je logična posledica nedorečenosti zakonske določbe, saj bi bil postopek prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v katastru, v nasprotnem primeru le tehnična storitev brez pravnih posledic.

2.1 Vloga za uvedbo postopka

Vlogo za uvedbo postopka lahko vloži samo lastnik parcele, ki želi s tem postopkom določiti mejo. Kadar je lastnik parcele samo ena oseba, o vložniku vloge ni nobenega dvoma. Zaplete se v primeru solastnine ali skupne lastnine predmetne parcele. V Zakonu o zemljiškem katastru in na njegovi podlagi izdanih podzakonskih predpisih ne najdemo odgovora na vprašanje, ali lahko v primeru solastnine ali skupne lastnine vloži vlogo za izvedbo postopka samo eden izmed nosilcev lastninske pravice ali pa lahko podajo vlogo le vsi solastniki oziroma skupni lastniki predmetne parcele. V praksi geodetskih upravnih organov se je glede tega vprašanja izoblikovalo tudi s sodno prakso podprto stališče, da je za uvedbo geodetskega postopka potrebna vloga vseh solastnikov predmetne parcele. Vrhovno sodišča SR Slovenije je v sodbi št. U 554/80-8 z dne 15. januarja 1981 navedlo, da se lahko parcelacija zemljišča, ki je v lasti več solastnikov, izvede le na zahtevo oziroma s soglasjem vseh solastnikov. V nasprotju s tem stališčem pa menim, da v primeru solastninskih razmerij lahko vlogo za začetek postopka vloži tudi samo eden izmed solastnikov nepremičnine, v samem postopku pa morajo imeti vsi solastniki možnost sodelovanja v postopku in zavarovanju svojih interesov. Dana je zakonska možnost nadomeščanja volje lastnika, katerega stalno prebivališče ni znano ali pa je morda pokojni in to dejstvo ni izkazano, saj drugače solastnik nepremičnine ne bi mogel uvesti nobenega postopka, tudi tistega, ki spada v okvir rednega upravljanja z nepremičnino, prav tako ne postopkov, s katerimi se ne posega v lastninska razmerja

glede nepremičnine in katerih posledica niso spremembe evidentiranih podatkov o nepremičnini. Prav postopek prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, je postopek, ki ne spreminja lastninskih razmerij, v zemljiškem katastru pa se evidentirajo kakovostnejši podatki in status dokončnosti meje. Menim, da je v tem primeru stališče glede zahteve, da lahko vlogo vložijo le vsi solastniki predmetne parcele, prestrogo.

2.2 Odsotnost sodnega postopka

Status sodno določene meje je močnejši od statusa v upravnem postopku. Ugotovljene ali vzpostavljene meje, saj se lahko v sodnem postopku določi tudi drugačen potek meje, kot je bila ugotovljena ali vzpostavljena v upravnem postopku. S sodnim postopkom se lahko tako določa meja ne glede na dejstvo, da je bila ta meja že ugotovljena ali vzpostavljena v upravnem postopku, v upravnem postopku pa ni mogoče ugotoviti ali vzpostaviti drugačne meje, kot je bila določena v sodnem postopku. Sodno določena meja postane materialno pravnomočna in se mora zato v vseh naslednjih postopkih upoštevati načelo ne bis in idem (o isti stvari ni mogoče dvakrat odločiti). Da pa ne bi mogla vzporedno teči o isti meji sodni in upravni postopek, katerih rezultat bi bil lahko različen, je z določbo 2. točke 33. člena Zakona o zemljiškem katastru določena procesna ovira za uvedbo upravnega postopka. Ta procesna ovira pa ne pomeni ovire samo za uvedbo postopka, ampak pomeni oviro tudi v času celotnega upravnega postopka. Kadar je med upravnim postopkom sprožen sodni postopek za določitev iste meje, upravnega postopka ni mogoče več voditi, saj je s tem izraženo nesoglasje lastnikov prizadetih parcel. Vložniku zahteve je treba zato izdati odločbo, s katero se njegova zahteva za prenos posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, zavrne, sklicujoč se na določilo 33. člena Zakona o zemljiškem katastru.

Obravnavi tega pogoja za uvedbo postopka je treba opozoriti na prakso geodetskih uprav, ki odstopa od določila 6. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije. Po tem določilu mora biti vlogi za prenos meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra priloženo tudi potrdilo pristojnega sodišča, da o meji, za vzpostavitev katere se zahteva uvedba postopka, ne teče sodni postopek. Potrdilo mora po uradni dolžnosti pridobiti geodetski upravni organ. Ta zahteva je navedena v smislu spoštovanja določila 136. člena ZUP-a, po katerem si mora uradna oseba, ki vodi postopek, po uradni dolžnosti pridobiti podatke o dejstvih, o katerih vodi uradno evidenco kakšen drug državni organ. Sodni vpisnik o uvedenih postopkih na sodišču je uradna evidenca, zato je navedena določba Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije popolnoma pravilna. Navedeno določilo pa vsebuje določeno nelogičnost: vlogo za uvedbo postopka da lastnik parcele brez potrdila pristojnega sodišča, upravni organ pa lahko pridobi potrdilo šele potem, ko je vlogo že sprejel. Opravi uradno dolžnost za pridobitev potrdila sodišča, zato potrdilo ne more biti priloga vloge, kot je navedeno v obravnavani določbi Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, ampak je lahko le sestavni del spisa. Območne geodetske uprave odsotnost sodnega postopka ugotovijo le na podlagi izjave vlagatelja vloge, ki jo da skupaj z vlogo. Potrditev tega postopka je izvršena z uvedbo obrazcev v programskem orodju DEVO, saj je na obrazcu vloge za uvedbo postopka prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, že navedena

izjava, da o meji predmetne parcele ne teče sodni postopek, ki jo skupaj z vlogo podpiše njen vložnik. Menim, da je z uvedbo navedenega obrazca dejansko spremenjeno Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije, tako da je razveljavljena njegova določba 6. člena, in sicer ne glede na to, da njena razveljavitev ni nikjer izrecno navedena.

2.3 Soglasje lastnikov

Vsi lastniki prizadetih parcel morajo dati pisno soglasje za uvedbo postopka prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru. Ker mora biti njihovo soglasje dano pred uvedbo postopka, je logično, da morajo biti njihove izjave priložene vlogi za uvedbo postopka, sicer postopka ni mogoče uvesti. Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije je v 2. odstavku 4. člena to zakonsko zahtevo dopolnilo tako, da morajo lastniki prizadetih parcel dati svoje pisno soglasje v uradnih prostorih geodetskega upravnega organa, drugače pa mora biti njihov podpis na izjavi uradno overjen. Ta določba Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, ki se zdi iz že navedenih razlogov sporna, je v praksi geodetskih upravnih organov v celoti opuščena tako glede zahteve po podajanju izjave v uradnih prostorih geodetskega upravnega organa kot tudi glede uradne overovitve podpisa: za uvedbo postopka zahteva le pisno izjavo ne glede na to, kje je bila podana.

Kadar vlagatelj vloge za uvedbo obravnavanega postopka svoji vlogi ne priloži pisnih izjav vseh lastnikov prizadetih parcel, je taka vloga nepopolna. V skladu z določbo 68. člena ZUP-a mora vlagatelj v določenem roku dopolniti vlogo z manjkajočimi izjavami. Če vlagatelj svoje vloge ne dopolni v določenem roku, se šteje, da vloga sploh ni bila vložena, vložniku vloge pa je treba izdati sklep o zavrženju njegove vloge.

Drugačen način postopanja geodetskega upravnega organa v primeru, ko vlogi niso priložena soglasja vseh lastnikov prizadetih parcel, je določen v 5. členu Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije. Ta določba je po mojem mnenju v nasprotju z določbo 3. člena istega Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije in nasprotuje tudi osnovni zamisli 33. člena Zakona o zemljiškem katastru o pogojih za uvedbo postopka. Po določbi 5. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije povabi geodetski upravni organ lastnike prizadetih parcel, katerih pisno soglasje za uvedbo postopka ni priloženo vlogi, ker soglasja vložnik zaradi nesoglasij med lastniki prizadetih parcel ali zaradi drugih razlogov ni mogel pridobiti, da v uradnih prostorih geodetskega upravnega organa dajo svoje soglasje. Določeno je, da povabljeni lastnik nasprotuje uvedbi postopka, če se uradnemu vabilu ne bo odzval. Po določbi 33. člena Zakona o zemljiškem katastru je pisno soglasje vseh solastnikov prizadetih parcel pogoj za uvedbo postopka. Ko pa upravni organ sam poskusi pridobiti potrebna soglasja, je upravni postopek že uveden in se ne presoja več pogojev za njegovo uvedbo, zato je treba v primeru ugotovitve nesoglasja zahtevo za prenos posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, z odločbo zavriniti.

V zvezi s pogojem pisnega soglasja vseh lastnikov prizadetih parcel za uvedbo postopka menim, da bi bilo treba glede tega pogoja de lege ferenda uzakoniti izjemo v primeru, ko vložnik zahteve iz objektivnih razlogov ne bi mogel priložiti

pisnih izjav vseh lastnikov prizadetih parcel: neznano prebivališče lastnika prizadetega zemljišča ali pa se da z gotovostjo sklepati, da je pokojen in postopek dedovanja sploh ni bil uveden. Menim, da bi bilo v teh primerih smiselno uvesti postopek, v samem postopku pa bi bilo treba nadomestiti njihovo voljo oziroma zavarovati njihove interese z imenovanjem skrbnika za poseben primer.

Pisna izjava lastnika prizadete parcele, da se strinja z uvedbo postopka prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, ne pomeni tudi njegovega soglasja o samem poteku meje v naravi. Kadar katerikoli lastnik prizadete parcele izrazi med samim postopkom svoje nesoglasje, je treba postopek ustaviti in vložniku zahteve izdati odločbo, s katero se njegova zahteva za prenos posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, zavrne. Stališče, da je potrebno soglasje vseh lastnikov prizadetih parcel ves čas postopka, je izraženo tudi v sodbi Vrhovnega sodišča SR Slovenije, št. U 478/82-4 z dne 17. februarja 1983, v kateri je navedeno, da mora obstajati soglasje strank v času vzpostavljanja posestnih meja parcel po podatkih zemljiškega katastra ne glede na to, ali se prenos posestnih meja v naravi opravlja na zahtevo stranke ali pa na podlagi sodne poravnave. Več o navedenem stališču je napisal Stanko Pristovnik v članku, objavljenem v Pravni praksi, 1987, št. 9 pod naslovom Zemljiški kataster – obvezno soglasje strank pri vzpostavljanju posestnih meja.

2.4 Podatki zemljiškega katastra

Pred uvedbo postopka prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, je geodetski upravni organ dolžan preveriti zanesljivost podatkov, na podlagi katerih naj bi se vzpostavila posestna meja v naravi. Zakon o zemljiškem katastru navaja kot podlago za vzpostavitev meje zanesljive izvirne numerične podatke predhodno opravljenih zemljiškokatastrskih meritev oziroma tako zanesljive zemljiškokatastrske načrte, da je možno na njihovi podlagi vzpostaviti posestne meje v predpisani dopustni natančnosti. Ta norma je nedorečena oziroma so v njej uporabljeni tako neopredeljeni pojmi, da brez njenega tolmačenja oziroma dopolnitve ni možna njena enotna uporaba. Od uradne osebe, ki presoja pogoje uvedbe postopka, zahteva ta norma (osebno) presojo zanesljivosti podatkov zemljiškega katastra, zato kot taka vodi v neenotno uporabo pri delu geodetskih upravnih organov. To pomanjkljivost navedene norme je, vendar ne v celoti, zapolnilo Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije v 7. in 8. členu. Tehnične osnove, ki jih Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije navaja kot podlago za prenos posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, lahko glede na možnost njihove neposredne uporabe razdelimo v dve skupini:

- ☐ tehnične osnove, ki se lahko uporabijo brez predhodnega preverjanja njihove zanesljivosti,
- ☐ tehnične osnove, katerih zanesljivost se mora pred uporabo za vzpostavitev meje preveriti na terenu.

Popolnoma logična je zahteva Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, da je treba v postopku prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, prvenstveno uporabiti tehnične osnove iz prve skupine, če teh ni, pa tehnične osnove iz druge skupine.

V prvo skupini tehničnih osnov uvršča Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije terenske izmeritvene skice predhodnih meritev in zapisnike teh meritev ter zemljiškokatastrske evidenčne načrte fotogrametrične izmere. Ti se lahko uporabijo le, če iz kateregakoli razloga ni terenskih izmeritvenih skic predhodnih meritev. Zapisnik predhodne meritve je tehnična osnova le v primeru, da so v njem navedeni tehnični podatki meritev (kar pa praviloma niso), sicer je lahko le dokaz o vodenju postopka meritve in izražene volje strank, ki so sodelovale v postopku.

V drugo skupino tehničnih osnov uvršča Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije samo zemljiškokatastrske načrte grafičnih izmer merila 1 : 1440 ali 1 : 2880 oziroma 1 : 1000 ali 1 : 2000. Te načrte se lahko uporabi za prenos posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru le v primeru, da ni tehničnih osnov iz prve skupine in pod pogojem, da se za vsak primer posebej na terenu z meritvami preveri njihova natančnost. Zahteva po preverjanju njihove natančnosti v vsakem konkretnem primeru pa se lahko opusti, če iz uradne evidence geodetskega upravnega organa izhaja, da je bila za območje, v katerem se nahaja predmetna parcela, v predhodnem postopku že preverjena zanesljivost načrtov. Postopka terenskih meritev za preverjanje zanesljivosti zemljiškokatastrskih grafičnih načrtov Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije ne ureja. Ker je preveritev zanesljivosti načrtov z meritvami na terenu pogoj za uvedbo upravnega postopka, ga mora geodetski upravni organ opraviti samostojno brez sodelovanja lastnikov predmetnih nepremičnin. Če se s temi meritvami ugotovi, da na njihovi podlagi ni mogoče vzpostaviti posestne meje v predpisani natančnosti, izda geodetski upravni organ vložniku vloge sklep o zavrženju njegove vloge, sklicujoč se na 33. člen Zakona o zemljiškem katastru. Če pa se po uvedbi upravnega postopka prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, ugotovi, da obstoječi zemljiškokatastrski grafični načrti vendarle niso tako zanesljivi, da bi omogočali vzpostavitev meje v predpisani natančnosti, je treba nadaljnji postopek ustaviti in zahtevo vlagatelja vloge z odločbo zavrniti.

2.5 Status meje

Od uveljavitve Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije so geodetski upravni organi, vsak za svoje teritorialno območje, na podlagi določbe 56. člena zadolženi voditi uradno evidenco o posestnih mejah, ki so bile predmet mejnega ugotovitvenega postopka oziroma sodnega postopka ter po izdaji Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije še mej, ki so bile vzpostavljene na podlagi 33. člena Zakona o zemljiškem katastru. To je evidenca mej, ki so postale z vidika upravnega odločanja dokončne in jih zato v upravnem postopku ni mogoče več ugotavljati. Samo v primeru, ko sodišče v sodnem postopku določi drugačen potek meje, kot je bila ugotovljena v mejnem ugotovitvenem postopku, je mogoče v zemljiškem katastru evidentirati drugačen potek meje, ki je z vidika upravnega odločanja postala dokončna. Sodna odločitev o določitvi poteka meje postane materialno pravnomočna, meja pa dobi z vidika upravnega odločanja status dokončne meje, saj te meje ni mogoče ugotavljati v upravnem postopku in tudi ne v sodnem postopku. Status dokončnosti meje z vidika upravnega odločanja, ki je bila ugotovljena v izvedenem mejnem ugotovitvenem postopku ali določena v sodnem postopku, je določen v 8. členu Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije. Ta

določba prepoveduje ponovno ugotavljanje meje, ki je bila evidentirana v zemljiškem katastru po izvedenem mejnem ugotovitvenem ali sodnem postopku. Ponovno ugotavljanje dokončne meje je možno le v primeru obnove postopka, odrejene z odločitvijo upravnega organa ali sodišča. Po določbi 14. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije imajo meje, vzpostavljene v postopku prenosa posestne meje v naravo tako, kot so označene v zemljiškem katastru, po določbi 33. člena Zakona o zemljiškem katastru enak status, kot ga imajo meje, ugotovljene v mejnem ugotovitvenem postopku. To pomeni, da ima meja, vzpostavljena po 33. členu Zakona o zemljiškem katastru status dokončne meje in se kot taka evidentira v evidenci, vodeni po določbi 56. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije.

Po določbi 14. člena Zakona o zemljiškem katastru se lahko v mejnem ugotovitvenem postopku ugotovi meja samo s soglasjem vseh lastnikov prizadetih parcel, kar morajo potrditi s podpisom zapisnika o izvedenem postopku. Ker pa Navodilo Geodetske uprave Republike Slovenije določa v 14. členu, da se posestna meja, vzpostavljena na podlagi 33. člena Zakona o zemljiškem katastru, obravnava kot posestna meja, ugotovljena v mejnem ugotovitvenem postopku, je s tem določilom prevzeta tudi zahteva, da morajo vsi lastniki prizadetih parcel v postopku po 33. členu Zakona o zemljiškem katastru soglašati s potekom na podlagi podatkov zemljiškega katastra vzpostavljene meje ter svoje soglasje potrditi s podpisom zapisnika o izvedenem postopku. Stališče o soglasju vseh lastnikov prizadetih parcel o poteku meje v naravi ves čas postopka po 33. členu Zakona o zemljiškem katastru je izraženo tudi v sodbi Vrhovnega sodišča SR Slovenije, št. U I 520/77-7 z dne 9. februarja 1978.

Lastniki prizadetih parcel lahko izrazijo svoje soglasje in strinjanje o poteku meje samo o poteku tistih meja, ki še niso bile ugotovljene v upravnem postopku ali določene v sodnem postopku. Ko pa je postopek ugotavljanja oziroma določanja meje končan, pridobi meja prisilen značaj in se evidentira v posebni evidenci, lastniki prizadetih parcel na njen potek nimajo več vpliva in zato tudi ne morejo bistveno izraziti svojega stališča o njenem poteku. Za vodenje postopka po 33. členu Zakona o zemljiškem katastru je potrebno soglasje vseh lastnikov prizadetih parcel, zato obravnavanega postopka ni mogoče voditi, če je meja predmetne parcele v posebni evidenci evidentirana kot dokončna. Dokončnost meje je potemtakem procesna ovira uvedbe in vodenja postopka po 33. členu Zakona o zemljiškem katastru.

3 OBNOVA MEJE

V Zakonu o zemljiškem katastru ni predpisan postopek obnove meje oziroma mejnih znamenj, ki je bila v predhodnem upravnem postopku ugotovljena ali vzpostavljena oziroma določena v sodnem postopku, pa je postala v naravi nespoznavna zaradi uničenja, poškodovanja ali samovoljne premestitve mejnih znamenj. To praznino zapolnjuje določba 9. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, ki pa je po mojem mnenju nedorečena in ni najbolje opredeljena, zato dopušča nepravilno enačenje postopka vzpostavitve meje po 33. členu Zakona o zemljiškem katastru z obravnavanim postopkom, ki ga je uvedla določba 9. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije. Nepravilno enačenje obeh postopkov omogoča naslednja formulacija 9. člena Navodila

Geodetske uprave Republike Slovenije: posestne meje se prenesejo v naravo na podlagi podatkov iz elaborata zamejničnega. 33. člen Zakona o zemljiškem katastru določa prenos posestne meje v naravo tako, kot so označene v zemljiškem katastru, zato je zaradi podobnosti obeh opredelitev možno nepravilno enačenje obeh postopkov, kot je izraženo v obrazložitvi uvodoma navedene instančne odločbe ministrstva. Obravnavano določilo govori le o posestnih mejah in ne o posameznem mejnem znamenju, vendar vseeno menim, da se lahko z obravnavanim postopkom obnovi tudi posamezno mejno znamenje, ki je poškodovano, uničeno ali samovoljno premeščeno. Kljub ugotovitvi 9. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije pa lahko povzamemo namen določila, predpostavke postopka in tehnično podlago prenosa posestne meje v naravo. Sam postopek oziroma postopanje geodetskega upravnega organa pa ostaja nedoločen. V nadaljevanju bom postopek prenosa posestne meje v naravo na podlagi podatkov iz elaborata zamejničnega, določen z 9. členom Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, imenoval obnova meje, saj menim, da ta izraz še najbolj odraža namen postopka in se jasno razlikuje od prenosa posestne meje v naravo tako, kot je označena v zemljiškem katastru, in jo ureja 33. člen Zakona o zemljiškem katastru.

V postopku obnove meje se s ponovnim zamejničenjem mejnih točk obnovi meja, ki je bila v predhodnem postopku zamejničena po določbah Navodila in je postala v naravi neprepoznavna zaradi uničenja, poškodovanja ali samovoljne premestitve mejnih znamenj. Po določbah Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije se zamejničijo meje le v mejnem ugotovitvenem postopku in postopku parcelacije, po zahtevi 11. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije pa tudi meja, vzpostavljena v postopku po 33. členu Zakona o zemljiškem katastru. Enako se obravnava tudi meja, ki je bila označena z mejnimi znamenji v sodnem postopku določitve meje parcele. Po izvedenih postopkih zamejničnega meje se opravi še evidentiranje meje v uradni evidenci posestnih mej po 56. členu Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, ki so postale z vidika upravnega odločanja dokončne.

3.1 Status meje

Iz omejitve 9. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, da se v obravnavanem postopku lahko obnovijo le meje, ki so bile zamejničene po določbah tega navodila, izhaja prva procesna predpostavka postopka obnove meje: v postopku obnove meje se lahko obnovi le meja, ki je z vidika upravnega odločanja dokončna. Dokončnost meje je razvidna iz uradne evidence posestnih meja parcel ter iz arhivske dokumentacije zemljiškega katastra (katastrskega operata). Ker pa je dokončnost mej z vidika upravnega odločanja uvedena dejansko z uveljavitvijo Zakona o zemljiškem katastru in Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, pomeni, da se lahko v postopku obnove meje obnovijo samo meje, ki so bile v upravnem postopku ugotovljene oziroma vzpostavljene ali v sodnem postopku določene po letu 1974, to je po uveljavitvi Zakona o zemljiškem katastru. Ker pa tedanje občinske geodetske uprave v obdobju od uveljavitve Zakona o zemljiškem katastru do uveljavitve Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije niso enako ravnale, je treba za meje, ki so bile predmet postopka v tem vmesnem obdobju, preveriti, ali je bil postopek izveden v skladu z Zakonom o zemljiškem katastru in so

bili izpolnjeni pogoji, da je lahko postala meja dokončna z vidika upravnega odločanja. Ne glede na obravnavano določbo Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije pa menim, da se lahko zaradi narave dokončnosti meje, določene v sodnem postopku, s postopkom obnove meje obnovi tudi meja, ki je bila določena v sodnem postopku pred uveljavitvijo Zakona o zemljiškem katastru in Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije, če obstaja o zamejničenju v sodnem postopku določene meje tehnična dokumentacija, na podlagi katere je bilo opravljeno evidentiranje v sodnem postopku določene meje v zemljiški kataster. Ko z vpogledom v evidenco posestnih mej ugotovimo, da meja ni evidentirana kot dokončna, je treba vlogo za obnovo meje s sklepom zavreči ter vlagatelja seznaniti z možnostjo ugotavljanja meje v mejnem ugotovitvenem postopku, postopku vzpostavitve meje po postopku iz 33. člena Zakona o zemljiškem katastru ali pa določitve meje v sodnem postopku.

Ker je bil postopek obnove meje določen šele z Navodilom Geodetske uprave Republike Slovenije, bi lahko sklepali, da je mogoče s tem postopkom obnoviti samo tiste meje, ki so postale dokončne po uveljavitvi tega navodila. Če upoštevamo namen postopka in pogoj dokončnosti meje, ni nobenega razloga, ki bi nasprotoval uporabi tega postopka tudi za obnovo tistih mej, ki so postale dokončne po uveljavitvi Zakona o zemljiškem katastru v letu 1974, čeprav meje še niso bile evidentirane v evidenci posestnih mej po 56. členu Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije.

3.2 Uvedba postopka

9. člen Navodila določa, da lahko dajo zahtevo za obnovo meje lastniki parcel, ki jih ločuje meja, ki naj bi se v postopku obnove meje obnovila. Obnova meje se lahko uvede tudi na podlagi odločbe sodišča oziroma drugega pristojnega organa. Iz take opredelitve upravičencev, ki lahko dajo zahtevo za obnovo meje, se da sklepati, da z izrazom pristojni organ ni mišljen geodetski upravni organ in zato ne more na lastno pobudo uvesti postopka za obnovo meje. V tem primeru bi bilo navedeno, da se lahko postopek obnove meje izvede po uradni dolžnosti. Kateri organi so pristojni dati zahtevo za obnovo meje, iz določb Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije ni razvidno. Verjetno so s to določbo mišljeni tisti upravni organi, ki so na podlagi zakonskega pooblastila upravičeni zahtevati izvedbo geodetskih postopkov. Iz obravnavane določbe tudi ne izhaja zahteva po soglasju lastnikov prizadetih parcel za uvedbo postopka obnove meje, kar pomeni, da za uvedbo postopka njihovo soglasje ni potrebno. Tako stališče izhaja iz statusa meje (dokončnosti meje), saj potek meje v naravi ni odvisen od njihove volje oziroma soglasja, temveč zgolj od podatkov, ki so razvidni iz elaborata zamejničenja meje, izdelanega v postopku, ki je bil zaključen in v katerem je postala predmetna meja dokončna. Ta določba tudi ne zahteva oziroma ne odgovorja na vprašanje, ali lahko zahteva uvedbo postopka katerikoli izmed solastnikov predmetne parcele ali pa je za vlogo potrebno soglasje vseh solastnikov. Ker se s tem postopkom v nobenem primeru ne posega v lastninska razmerja in se tudi ne spreminjajo katastrski podatki predmetne parcele, menim, da za vložitev zahteve za izvedbo tega postopka ni treba zahtevati soglasja solastnikov predmetne parcele. Vsi solastniki predmetne parcele in tudi vsi lastniki prizadetih parcel pa morajo biti o postopku obnove meje obveščeni in lahko sodelujejo v samem postopku. O izvedenem postopku obnove meje odsotnih lastnikov prizadetih parcel, ki so bili obveščeni o postopku, ni treba na kakršenkoli način seznanjati.

Predvsem v primerih, ko je postala meja v naravi neprepoznava zaradi namernega uničenja ali samovoljne premestitve mejnih znamenj, se lahko v postopku obnove meje izkaže tudi aktivno nasprotovanje postopku tako, da lastnik prizadete parcele s silo ali z grožnjo uporabe neposredne sile prepreči izvedbo vzpostavitve mejnih znamenj. V tem primeru je treba postopek na terenu prekiniti in ga nadaljevati ob navzočnosti policije. Zahtevo oziroma naročilo za navzočnost policije lahko da le geodetski upravni organ ne glede na to, ali se je postopek obnove meje začel na zahtevo lastnika parcele, sodišča ali pristojnega organa. Uporaba sile ali grožnja, da bo sila neposredno uporabljena za preprečitev uradnega dejanja uradni osebi, pomeni storitev kaznivega dejanja, inkriminiranega z določbo 302. člena Kazenskega zakona Republike Slovenije (Uradni list RS, 1994, št. 63 in 1994, št. 70). Postopek obnove meje je uradno dejanje, delavec geodetskega upravnega organa, ki ima pooblastilo za opravljanje dejanj, ki so podlaga za upravno odločanje, pa je uradna oseba v smislu 126. člena Kazenskega zakona Republike Slovenije. Po določbi 145. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, 1994, št. 63) so državni organi dolžni naznaniti kazniva dejanja, katerih storilec se preganja po uradni dolžnosti. Kaznivo dejanje preprečitve uradnega dejanja uradni osebi po 302. členu Kazenskega zakona Republike Slovenije pa je kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti. Ovdbo kaznivega dejanja z navedbo storilca ter dokazov storitve kaznivega dejanja da geodetski upravni organ po določbi 147. člena Zakona o kazenskem postopku državnemu tožilcu. V ovadbi je treba posvetiti posebno pozornost dokazom storitve kaznivega dejanja, ki bodo predvsem v primeru dokazovanja resnosti grožnje neposredne uporabe sile za preprečitev postopka obnove meje še posebno zahtevni.

3.3 Razmerje do sodnega postopka določitve meje

Niti Zakon o nepravdnem postopku (Uradni list SRS, 1986, št. 30), ki ureja pravila sodnega postopka urejanja meje, niti obravnavana določba 9. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije ne določata obnove posestne meje kot procesno oviro za izvedbo sodnega postopka ureditve meje in tudi ne kot oviro za izvedbo postopka obnove meje. Potek vsake meje, ki je postala dokončna v upravnem geodetskem postopku, se lahko s sodnim postopkom določitve meje spremeni, saj je sodišče pristojno meritorno določati meje parcel. Postopek obnove meje, ki ga je izvedel upravni organ, in tudi meja, ki je bila v upravnem postopku dokončno določena, v nobenem primeru ne določa vnaprej izida sodnega postopka niti ne vpliva na potek sodnega postopka. Ker ni medsebojne odvisnosti med sodnim postopkom določitve meje in postopkom obnove posestne meje, ki ga izvede upravni organ, ni nobenih ovir, da ne bi mogla oba postopka potekati vzporedno ter se meja po postopku 9. člena Navodila Geodetske uprave Republike Slovenije lahko obnovi kljub temu, da je uveden sodni postopek določitve meje. Ker pa lahko sodišče spremeni potek dokončne meje, ugotovljene v upravnem postopku, bo veljala za mejo tista meja, ki jo bo določilo sodišče. Če bo sodišče določilo mejo pred zaključkom postopka obnove meje, ki jo vodi upravni organ, nadaljevanje postopka ne bo imelo nobenega smisla oziroma postopka obnove meje ne bo mogoče več voditi, zato bo treba izdati vlagatelju zahteve odločbo, s katero bo zahteva za izvedbo obnove meje zavrnjena. Če pa bo meja določena v sodnem postopku v času od

vložitve zahteve za obnovo meje in do uvedbe postopka, bo treba vlogo za obnovo meje na podlagi 2. odstavka 125. člena ZUP-a zavreči.

4 SKLEP

Iz prikaza obeh postopkov lahko strnemo naslednje bistvene razlike med obema postopkoma, ki izključujejo možnost njunega enačenja:

- ❑ prenos meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra lahko zahtevajo samo lastniki prizadetih parcel, postopek obnove meje pa lahko zahteva poleg lastnikov parcel tudi sodišče ali pristojni organ;
- ❑ v postopku prenosa meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra se lahko vzpostavi le meja, ki z vidika upravnega odločanja ni dokončna, v postopku obnove meje pa se lahko obnovi le dokončna meja;
- ❑ v postopku prenosa meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra je potrebna volja (soglasje) lastnikov prizadetih parcel, v samem postopku je njihovo soglasje o poteku meje v naravi odločilno, saj brez njega meje ni mogoče vzpostaviti, v postopku obnove meje po volja lastnikov parcel ni odločilna in njihovo soglasje o poteku meje v naravi ni potrebno;
- ❑ sodni postopek določitve meje je ovira za vodenje postopka prenosa meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra, postopek obnove meje pa se lahko izvede kljub temu, da teče sodni postopek za določitev meje;
- ❑ pred postopkom prenosa meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra je treba praviloma v naravi preveriti zanesljivost podatkov. Ta preveritev se lahko opusti samo v primeru, ko bodo v postopku uporabljeni podatki terenske skice merjenj in zapisnik meritve ali zemljiškokatastrski načrti fotogrametrične izmere. Zanesljivosti podatkov elaborata zamejničenja meje, ki bodo uporabljeni v postopku obnove meje, ni treba preverjati;
- ❑ postopek prenosa meje v naravo po podatkih zemljiškega katastra je poseben geodetski upravni postopek, določen z zakonom, meja, evidentirana v zemljiškem katastru po izvedbi tega postopka spremeni status in postane z vidika upravnega odločanja dokončna, meja, obnovljena v postopku obnove meje, pa je bila že pred postopkom evidentirana kot dokončna meja in se tako njen status ne spremeni, zato lahko postopek obnove meje označimo kot geodetski tehnični postopek.

Literatura:

- Kazenski zakonik Republike Slovenije, Uradni list RS, 13. okt. 1994, št. 63, str. 3455-3503 in Uradni list RS, 11. sept. 1944, št. 70, str. 3973
- Navodilo za poslovanje in postopek občinskih geodetskih organov ob reševanju zahtev za prenos posestne meje v naravo. Geodetska uprava SRS, št. 45/G-13/1-76, 1976
- Navodilo za ugotavljanje in zamejničevanje posestnih meja parcel. Uradni list SRS, 28. jan. 1976, št. 2, str. 94 in Uradni list SRS, 20. feb. 1987, št. 6, str. 467
- Pristovnik, S., Urejanje mej izven sodnega postopka. Pravna praksa, Ljubljana, 1987, letnik 6, št. 1, str. 6-7 in 10
- Pristovnik, S., Zemljiški kataster – aktivna legitimacija strank v postopkih. Pravna praksa, Ljubljana, 1987, letnik 6, št. 5, str. 4-6
- Pristovnik, S., Zemljiški kataster – obvezno soglasje strank pri vzpostavljanju posestnih meja. Pravna praksa, Ljubljana, 1987, letnik 6, št. 8, str. 5-6
- Zakon o kazenskem postopku. Uradni list RS, 13. okt. 1994, št. 63, str. 3503-3567 in Uradni list RS, 11. sept. 1994, št. 70, str. 3973

Zakon o nepravdnem postopku. Uradni list SRS, 28. julij 1986, št. 30, str. 2115-2127
Zakon o splošnem upravnem postopku. Uradni list SFRJ, 15. avg. 1986, št. 47, str. 1401 –
prečiščeno besedilo
Zakon o zemljiškem katastru s komentarjem in napotki za prakso. Zbirka predpisov s področja
geodetske službe, št. 1, ČZ Uradni list SRS, Ljubljana, 1975

Recenzija: Andreja Osolnik (v delu)
Stanko Pristovnik

Mnenje recenzenta

Predlogi in sugestije v prispevku so primerne za poglobljeno obravnavo in razmislek pri pripravi nove zakonodaje tega področja. Vzpostavitev posestne meje v naravi po podatkih zemljiškega katastra je poseben geodetski upravni postopek z določenimi upravnimi posledicami. Po uspešnem prenosu pridobi v zemljiškokatastrski evidenci evidentirana posestna meja status dokončne meje. Posledica tega je prepoved ponovnega ugotavljanja meje v upravnem postopku. Dovoljena je le obnova uničenih ali nerazpoznavnih mejnih znamenj, v primeru spora pa le sodna ureditev meje.

Upravni postopek po 33. čl. Zakona o zemljiškem katastru (Ur. l. SRS 1974, št. 16) je treba ločiti od povsem tehničnega pokazanja meje v naravi po podatkih katastrov, brez pravnih posledic, če tako seznanitev v naravi želi lastnik zemljišča, oziroma jo potrebuje sodišče ali pristojni upravni organ za vodenje svojega postopka.

Stanko Pristovnik
Ljubljana

Prispelo za objavo: 1999-03-25